

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kiszáratok nem adatkak vlassza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
félre . . . 2 frt.
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

Királyi látogatás.

Három napon át lengett a nemzeti zászló vármegyénk házában. Felsőleges királyunk születés napjának ünnepén, — melyet hálás szívetül ül meg minden jó hazafi, ki előtt az alkotmányosság nemcsak hiu frázis, hanem a nemzet multjának, ezredéves történelmének nagybecsű öröksége, melyért vétér ontotta; életét s javait áldozta.

Az alkotmányos élet-adta jogunkat gyakoroltuk a reá következő napon, midőn rendkívüli közgyűlést tartánk a végből, hogy alkotmányunk legfőbb öre, koronás királyunk előtti hódolatunk s hűségünk kifejezése végett küldöttséget válasszunk azon alkalomból, midőn Ő Felsége a régi Erdély területére jön megszemlélni a haladás munkáját, észlelni a fejlődés akadályát, de mindenek felett alkalmat adni az alattvalói szeretet kifejezésére, mely a trón legbiztosabb záloga, — s ennek viszonzásul legkegyelmesebben nyilvánítani atyai indulatát, melylyel népeinek sorsát szíven hordozza.

Valóban, csak alkotmányos országok alkotmányos uralkodói bizhatnak teljesen népeikben s viszont: teljes nyugodalomban csak az a nép bízhatja állama sorsát uralkodója böles kormányzására, — mely kellő garanciákkal bir arra nézve, hogy az állam hajója oly irányban vezetetik, mely a nép anyagi és szellemi fejlődésével teljesen egybehangzó. Erre valóban fényes példát épen felsőleges királyunk uralma nyújt.

A harmadik napon is fennlobog a nemzeti zászló, ünnepét hirdelve Istvánnak, a nagy-nak, a bölesnek, a szentnek, Magyarország első apostoli királyának. 887 év mult el e hó 15-én, Magyarország véd Pátrónája ünnepén, hogy szent István korának egyik is legnagyobb embere, megkoronázattván, — megkzdé sorát az apostoli királyoknak s államalkotó bölesességének, szellemi fölényének, de egyszersmind nemzete iránti szeretetének példáit követésül hagyta az utókor részére. Tanulmányozva uralma idejének történelmét, a pápai, a német császári s a byzanci befolyás törekvéseit s hatásait, — látva az ellenállást, mely itt-ott véres összeütközésre vezetett — s mindezt összevetve, aránylag nem hosszú uralma fényes eredményeivel, csak ekkor tűnik fel első királyunk igazán nagy-nak s igazán méltónak arra, hogy

nevét nemzeti ünnepen dicsőítsük, — emléket országszerte megüljük.

Nép, melynek oly multja s oly jelene van, mint a magyarnemzetnek, csak bizalommal nézhet a jövő elébe — és igaz hódolattal, tiszta szeretettel üdvözölheti jövőjének hatalmas biztosítóját: felsőleges királyunkat látogatása alkalmával bérczes hazánk földén!

Hadgyakorlatok.

A Nagyenyeden és környékén az összes erdőlyrészi honvéd-csapatok részvételével megtartandó őszi gyakorlatok alkalmával az egyes csapatok következőleg lesznek elhelyezve:

Nagyenyeden fognak elhelyeztetni: augusztus 22-től kezdve a 21-ik féldandárnak itten állomásozó 2-ik és 3-ik zászlója a laktanyán kívül 20 tisztt., 500 legény- és 6 lóval;

szeptember 1-től kezdve a 75-ik honvéd gyalogdandár törzse, a 21-ik gyalog féldandár törzse, valamint 1-ső és 4-ik zászlója 33 tisztt., 980 fónyi legénység- és 12 lóval;

szeptember 9-től a 22-ik honvéd gyalog féldandár törzse, 1-ső, 2-ik és 3-ik zászlója 45 tisztt., 1407 legény- és 18 lóval;

szeptember 11-től a 35. számú nehéz ütegosztag 10 tisztt., 105 legény- és 71 lóval.

Tövisen fognak elhelyeztetni:

szeptember elejétől a 23-ik gyalog féldandár törzse 1-ső, 2-ik és 3-ik zászlójával és a 24-ik féldandár 1-ső, 2-ik, 3-ik és 4-ik zászlójával 91 tiszttel, 3085 fónyi legénységgel és 85 lóval;

szeptember 9-től a 9-ik honvéd huszárezred I. osztályának törzse és hátszázada 10 tiszttel, 270 fónyi legénység- és 264 lóval.

Mindezen csapatok bezárólag szeptember hó 15-éig maradnak Nagyenyeden és Tövisen.

Egyházi multság.

Azon négy multság közül, melyet az enyedi ref. egyházközség temploma belsejének kicsinosítása érdekében, ez év folyamán, rendezni akar, egyik a mult vasárnap, folyó hó 14-én megvolt. Hogy e kicsiny város intelligens publikuma, minden nemes célért, minden életrevaló eszméért mennyire lelkesül, mennyire ohajtja azt kivívni, megvalósítani: fényes bizonyítéka ennek az az érdeklődés, mely a sétatéri táncmultságba oly szép számú közönséget hozott egybe s oly szép áldozattal segítette az életrevaló eszmét a megvalósulás szent célja felé. Nem volt itt nemzetiség, nem volt itt felekezeti különbség — csak kedv

és áldozatkészség. S ez utóbbi tekintetben a vidéki intelligencia sem maradt hátra; a jobbakk és nemesebbek azok közül is meghozták a maguk áldozatát. — Kegyes felülfizetők és adakozók voltak: id. Gáspár János 4 frt 50 krral, Scheidel József 2 frt 50 krral, özv. Albert Elekné, Gáspár János ifj., Balogh János, báró Kemény György Török Bertalan megyei főjegyző 2—2 frttal, Csekme Ferencz, Bodor János, Kovács Gyula, dr. Bartók György, Müller Mihály, Habermann János, Szabó Ferencz, Lázár Károlyné, Dunai Albert, dr. Magyar Károly, báró Bánffy Jenő, Varró Ferencz, Bisztritsány Lajos, Gulácsy József, Mórággy István 1—1 forinttal, Munkácsi Zsigmond 1 frt 50 krral; Papp Gyula 65 krral; Pataki Istvánné 60 krral; Petttyó Géza, Szilágyi Farkas, Ince Sámuel, Orgonás Zsigmond, özv. Sándor Józsefné, Kolombán Antal, Hegedűs János, Török János, Kristyori András, dr. Farnos Dezső, Tatár Sándor, Vajda Péter, Keresztes Pál, Csató János, Rotter Antal postatiszt, Szigety, főhadnagy, Szász József, Varró Gerő, Horváth József, Sebesi Zsigmond, ifj. Kis Károly, Zeyk Dániel, özv. Zeyk Károlyné, Miksa Miklós, Bójtke Zsigmond, — s — 50—50 krral; Bartha Lajos 40 krral, Reich Mihályné 30 krral — összesen 48 frt 45 krral. — Ugy tetszik nekem, hogy e hosszú névsor s ez a nemes áldozatkészség, fenhangon beszél arról, hogy a mi szűkkeblű, anyagiag korunkban is vannak olyanok, kik jó kedvből adnak abból, a mit Isten adott, jó kedvből építik az anyaszentegyházat, a világhosszág, a szellem, a szív csendes hajlékát. — És a kedv? Az is megvolt. Mig a hosszú asztaloknál, az ákácok lombhátra alatt, komoly férfiak szájából sziporkázott az élöz, hangzott a dal s fogyott a „hegy leve“: addig a tánczterem zengett a zene, járta a láb, csillogtak a szemek, lihegett a kebel. Tiszta gyönyörűség volt nézni! A rendező bizottság, melynek Papp Gyula volt derék és tevékeny elnöke, meg is tett mindent, hogy a multság minden tekintetben sikerüljön. Aránylag nagyon kevés kiadással, olyan kényelmet teremtett, mely a legkülönösebb közönséget is kielégíthette volna. — Szemei előtt mindig a szent czél lebegett s innen van, hogy szerfölötti költségekbe nem bocsátkozott, a miért különösen elismerés és dicséret illeti. — Bevétel, a felülfizetésekkel együtt: 180 frt 45 kr, kiadás: 65 frt 95 kr; tiszta jövedelem: 114 frt 50 kr. — A né-

TÁRCZA.

A nagymamád.

Hozzád, szívem, e dalt is, mint a többit!
Hozzád, leány, e röpke éneket!
Szívem szerelmén, mely álomba fölzeng,
Mit is adhatnék én még most neked?!...
Tudod te jól, hogy ugy sovárgok érted,
Mint a virág a harmatsöpp után...
De csitt! lassabban kezdem a beszédet,
Mert nagymamád haragszik énréam.

Pedig, ha én sötét szemembe nézek,
Abban kutatva sorsom, végzetem,
Mint hogyha lelkeim meglepné igézet
Egész valóm lekötve érzem.
A hang az ajkon suttogásra válik.
S kezembe tartom kis kezéd, leány —
De felriaszt egy mélyen dunnyogó hang:
A nagymamád haragszik énréam.

Én nem tudom, ha elvénült az asszony,
Miért nem vénül nyelve is vele?
Miért nem léssen az is tehetetlen,
Mint mestereszköz eldobott nyele?
Vagy már ha ez van, mért nem gondol arra,
Hogy ő is volt szerelmes kis leány?
Igaz, hogy rég! De úgy nem lenne zúgás,
Ha nagymamád haragszik énréam l.

Oh kérjed őt a nagymamák szentjére,
Mondd neki meg, imádott angyalom,
Hogy boldogul sokáig éljen! — ámdé
Nyelvére szálljon csend és nyugalom.
Mert orromat már bántja viszketelegés
S ez bosszuságának előjele tán —
Csupán hangot ne adjon s bánj' az ördög,
Ha nagymamád haragszik is réam.

Szabó Jenő.

A nagyenyedi református templom

belsejének átalakítása 1794. s az azt követő években és a templom története az átalakítás befejeztéig. (Folytatás.)

Mint említettem, az enyedi ref. egyháznak rendszerbeállított legelső papja Toronnayai Mátyás püspök volt. Ezen nézetemet minden ellenkező nézet, vagy feljegyzéssel szemben határozottan fenntartom. Báthory Zsigmond erdélyi fejedelem 1581. július 24-ről Nagy Gáspárt oda utasítja, hogy a papokat illető dézmanegyedét Enyeden minden ember adja meg s az a papnak adassék.

Tehát a papnak adassék és nem a papoknak. Ha pedig 1581-ben Enyeden még csak egy pap volt, az bizonyára nem lehetett más, mint a luth. nagy pap. Az lehetséges, hogy az enyedi kálvinistáknak segédpapjuk Toronnayai előtt is volt, de ez csak mint a luth. nagy pap káplánja folytatott papi teendőket hivi körül.

Toronnayai élettrajzát megírta Bod Péter „Polikarpus“-ban. E helyen róla csak annyit említek meg, hogy előbb gyulai pap volt s onnan jött át az enyedi egyházba

1595-ben. Meghalt mint enyedi pap és erdélyi ref. püspök Bettegen 1599-ben.

Toronnayai után Tasnádi Veress Mihály következett. Őt mint enyedi papot a Maros-Vásárhelyt 1605-ben tartott közssinat püspökül választja meg s mint pap és püspök szolgál az enyedi egyházba 1616. körül, mikor ezen egyház lelkesi állomását a magyarigenivel cserélte fel.

Tasnádi igen nehéz viszonyok között t. i. a Mihály vajda és a Básta korában volt Enyeden pap s később erdélyi ref. püspök.

Érdemes pap és jeles püspök volt. A legnehezebb viszonyok között is feltudta magát találni. Meghalt Magyarigenben 1618. szept. 24-én. Az ő élettrajzát is megírta Bod Péter Polikarpusában.

T. Veress Mihály eltávózása utánól tehát 1616-tól 1625—30-ig ki volt papja az enyedi ref. egyháznak? nem tudom. Sehöl semmi feljegyzés, semmi emlékezet róla.

1630 körül Csulai György az enyedi ev. ref. pap.

Csulai született a 16-ik század végén. Apja Csulai János, anyja Barcsai Borbára, Barcsai Ákos fejedelem huga. Volt a fehérvári iskolában tanító, ezen állásáról 1623-ban az udvarhelyi egyházba vitetett papnak s lett az udvarhelyi egyházmegye esperesévé. Udvarhelyről 1630 körül az enyedi ekklesiába jött át, s mint enyedi pap az egyházmegye esperesévé választottat. Az enyedi egyházban folytatott néhány évi szolgálata után I. Bákóczi György fejedelem udvari papjává lett. Mint udvari pap követségben is volt a török portánál. Az 1650-ben Gy.-Fehérvárt tartott közssinat püspökül választá-

gyeseket 70—80 pár tánczolta s ha kellő meny-nyiségű fiatalember volt volna, még járta volna több is. Ez az érzékeny hiány meg is bosszulta magát és pedig abban, hogy a mulatságnak már az éjjelutáni első órákban vége szakadt. Reméljük, hogy a következő, mely bazárral egybekötve, szeptember 4-én lesz, ki fog tartani egész reggelig s mind szellemi, mind anyagi tekintetben jobban fog sikerülni. — Adja Isten!

Úti naplómból.

— II. Fiume. A vendégfogadás. —
(Folytatás.)

Megérkezünk az oleanderek, babérfák, repkények hazájába, a kék tenger mellé, a füstös állomásra. Szerettem volna rögtön körülnézni, gyönyörködni, szemlélődni a magam tetszése szerint. De a fiumei rendezőség rendetlen rendje mást parancsolt.

Miután legalább 20 percig a nap és a mozdonyok perzselő hevében a vakító-fehér kőparton a beszédekét voltunk kénytelen hallgatni, a nélkül, hogy egy árva szót is hallattunk volna — a rendelkezés szerint néhány lépéssel odább újra megállottunk egy póznát tartó hordár mellett, kinek poznája a mi szállásunk zónáját mutatta különféle színekben. Haladt az idő, mi még mindig csak állottunk. Megunván a dolgot kocsis után indultam, de a rend őrei és barátjai meggátoltak szándékom kivitelében. Vártunk tehát és izzadtunk. Ingyen fognak elszállásolni, sügták a többiek, a mire én is kezdtem félig-meddig vigasztalódni. Végre megindultunk. Meglátom „Via governo-t,” a mi utczánkat, hová szólott elszállásolási czédulánk. Nem állunk meg, tovább visznek. Hova az ördögbe? Kérem türelmet visztve. — A gimnáziumba. — Messze van? — Bizony még távolacska. — S miért oda? — Ott leteszszük pakkjainkat s onnan indulunk el szállásainkra. — Na én tudom, hogy nem, kiálltam föl s intve hordárjainknak a Via governo felé visszasiattunk. A meleg nőttön nőtt; türelmünk apadt. Végre újra utczánkon vagyunk, de hol az 555-ik szám? Keresik hordárjaink, keresik mint a tüt, s nem kapják. Mi azalatt az utca sarkán kis árnyékban állunk s ülünk néhányan a kővön, vagy egy taligán, elszontyolodva és bosszankodásba belefáradva. Jön a rendőr. Ő is elindul keresni a házszámot. Elhatározzuk magunkban, hogy Fiumében bizonyosan ugranak a házszámok a város egyik végétől a másikig. Végre diadalmosan jön a rendőr. Megkapta; e u r e k a. Megyünk, rontunk be a házba. Kis fiú és leány kellemes meglepetésünkre magyarul szólalnak meg; azonban a kellemes meglepetésből csakhamar szomorú lett.

A rendőr sem tagadta meg a fiumei fogadás rendezék szellemét; tévedett. Nő de csak a szomszédba kellett áthuzerkolodni. Ott aztán diadallal foglaljuk el haton a mi három szobánkat, a mint hittük az „ingyenes” hordárokkal. Ugy is megfizették mi a másfél órai vergődéssel; pedig lakásunk az állomástól nem volt 10 percznyire sem. De nem oda Buda! A mi „ingyenes” hordáraink épen csak 3 frtot kértek, pedig bőrdjaink kicsik és könnyűk voltak s némelyikünknek még el sem is jött, hanem a gimnáziumba ment egyenesen. Hanem még most sincsen vége a komédiának. Alig helyezkedtünk el s 1—3 tanári ember érkezett szobáinkba ugyanazzal a szándékkal, mint mi, t. i. hogy megmosakodjanak és leheverje-

nek és ugyanazzal a szállásjeggyel. Erre már hangosan elnevettem magam. Édes fiumei pajtasok! Egy éve, hogy készültök fogadásunkra, de ugyan jól elkészültetek; inkább hagyaték volna az embert a saját szakállára! — Mit volt, mit tenni, mint egyezkedni velök; mi haton két szobába vonultunk s a harmadikat átengedtük nekik.

Sok bajunk volt a vendéglőkben is. Míg a mi pin-czerünk 10 lépést tesz egy pillanat alatt, a fiumei alig tudott egy lépést mozogni. Mintha terhökre lettünk volna, nem hogy örvendek volna a mi magyar gyomrunk jövendelmöz kívánságainak, hanem még ők álltak az erdő felől, hogy tartasuk szerencsének tőlük ételt kaphatni. Aztán a magyar vendég lármsé módorát nem szerették. Nekem az egyik ószintén kijelenté, hogy nálok nem szokás csemetni, csak türelmesen várni. Mi pedig vártunk étlen-szomjan órák hosszúig. Természetesen a rendelkezés főoka az volt, hogy a bizottság (talán az étkezési bizottság, mert annyi fajta bizottság volt, hogy az ember egyikben sem bizhatott meg) mindnyájunkat a „Stella d'oro”-ba gyűjtetett össze, de természetesen a vendéglős a maga idejében nem értesült a mi összehozásunkról, s e miatt hős, hol pályár, hol tányér elégtelensége tette elégedetlenné a türelmetlen magyart. Így jártunk az ismerkedési estélyen is: 8 és fél órakor töltöttük meg zsufoláig ugyancsak az „arany-csillag” kerti helyiségét. 10 órakor még volt asztal sem elég, nem hogy étel-ital. A mi arany csillagunk nagyon szűkmarkuan ragyogott pontos felszolgálathoz szokott vendégeire, el-sannyira, hogy 10 órakor a türelmetlenebb rész otthagya a bártányokat és megszületett azokban a napokban sok-szor emlegetett mondásunk, hogy ezen az ismerkedési estélyen nem hogy megismerkedtünk volna egymással, de még azokkal is összevetztünk, a kiket ismertünk.

Sok baba köt elvész a gyermek. Nekünk is sok rendezők és bizottságunk volt. Elszállásolási, kirándulási, etető-itató stb. bizottságunk csak amugy diszelgett zöld, kék, vörös, fehér szalagjaival, de mind hiába, — azért mégis megtörtént s nem egyszer, hogy a nyomtatott program nézni valót nem nézhattuk meg, mert nem volt előre eljárva az utja, s e miatt az illető épületbe, gyárba nem engedtek be. Ha kirándulásba fogtunk, nem volt elég hely a hajón és még több efféle apró furcsaság esett meg rajtunk. Nem akarom vádolni a fiumei kollegákat; ők a legszivesebben akartak fogadni. Csak feltárom a tömeges kéjtudás árnyoldalait és neveléses furcsaságait. A mi a fiumei közönöségét, az olaszokat illeti, nem volt az se' hideg, se' meleg. Jól tudja Fiume, hogy ő Magyarország elkényeztetett szép kedvese, kire a magyar milliókat költ, hogy a Quarnero gyöngye legyen. Hiu és rátartó menyecske. Hideg is tud lenni annyira, hogy a magyar féltékenységre ébredjen — s még jobban deldelgesse.

Egyik vendéglőben csak látom, hogy mint pirul el s telik meg szeme könnyel feleségomnak. Mi az? kérde megdöbbenve; mire elbeszéli, hogy szomszédja, egy olasz, német nyelven (hogy mi is megérthessük) a legigaztalanabbul csak el kezdi szidalmazni a magyar „lár-más” vendégeket s hozzateszi, hogy Fiumében már élni sem lehet tőlük, annyiszor untatják látogatósaikkal. — Mikorra észrevettem az illető olasz urat, már vette kalapját és minden köszönés nélkül, megvélő arezkifejzéssel távozott.

A fiumei szép napokat el-elhomályosítja egy-egy ilyen árnyék.

1671. év végéig a Bethlen-főiskola felszentelt professora végzi ezen egyházban a rendes papi teendőket, mint pap-tanár. Magyarazata igen egyszerű. A közel mult török-tatár dúlások idejében az egyház vagyoniilag nagyon meggyengült s szegénysége miatt rendes papot fizetni nem tudott. Aztán meg a leéget és feldult templomot is helyre kellett építeni.

Kialkudott tehát, hihetőleg kevesebb javadalmazással a felszentelt főtanodai professornal s ez tanári hivatala mellett káplán segédkezésével folytatta az enyedi papi hivatal is.*

Hasonló eset az egyház életében fordult még elő, pl 1829 után az egyház sok ideig csak egy papot birt tartani, 1854-ben tehát egyezésre lépett Mihályi Károly főiskolai felszentelt professornal s a b. c. tanár, mérsékeltebb díjazásért, végezte az üressébe lévő egyik papi állomás teendőit.

*) Az 1846-ban készült iromány jegyzékben említés van arról, hogy 1667-ben a „Nemes tanács a Posta familiától” szállást vásárolt volna „a második prédikátornak.” Ezen feljegyzés két szempontból nevezetes. Az egyik szempont az, hogy a város vásárolt papi szállást, a másik az, hogy 1667-ben a ref. egyháznak 2-ik prédikátora volt. Miután a prédikátor alatt káplánt szokás érteni, ez a szállásvásárlási ügy azon állításomat, hogy 2-ik rendes papi állomás csak a 17-ik század utolsó éveiben t. i. a templomszere létre jötte után állított fel, nézetem szerint nem ingatja meg, mert a „predikátornak” vagy káplánnak is szállásra volt szüksége, melyet részére Nagyenyed város „Posta familiától” meg is vásárolt. Az is lehetséges, hogy a 2-ik rendes papi állomás 1667. körül állított fel, tehát még a templomszere előtt néhány évvel, de ismétlem, hogy én annak, miként a 17-ik század utolsó évtizede előtt, az enyedi ref. egyháznak, egy időben két rendes papja lett volna sehoh semmi nyomára nem akadtam.

LEVELEZÉS.

Marosújvár, 1887. aug. 5. én.

„Parturiant montes et nascitur . . .”

E becses lap folyó évi július 31-ki számában „Zandirhám” a „Sárga csikó” előadásáról írott, nem „szokatlan” hangu referációjában fáradságot vesz magának, hogy (már a mint ő hinni akarja) a mükedvelői előadásokról írott észrevételeimnek éles tollheggyel és elmével a kegyelendőfést megadja.

A nagy zajjal és úgy látszik nagy instrukcióval írott, — nézeteim megdöntését czélzó levél velege ez: „én Zandirhám vetot mondok a D. ur nézetei érvényre jutásának, mert azok egy aesthetikai inyencz pedanteriájával felállított doktrínák . . .” — Ha meg volna az mondva, hogy nézeteim ugyan „amiért” épen egy aesthetikai inyencz doktrínái, — ha meg volna mondva, hogy micsoda határok között kell hogy mozogjon a Zandirhám szerinti szerényebb igényű kritika, vagy is ezen, a mükedvelői előadások elbírálásánál álláspontnak választott tételeimmal szemben, hogy t. i.

1. a mükedvelőknek műizlésről tanuskodó és a mükedvelők tagok erejéhez mért lehető legjobb darabot lehet és kell előadniok;

2. a mükedvelői előadásokat vezető rendezőségűel és a tagoknál ezen elv kell, hogy irányadó legyen: a személyi kicsinyes hiuság, szerepelni és kitűnni akartán-művészet minden körülmények közt és minden eszköz latba vetésével rendeltessék alá az előadás művészi sikerének;

3. a mükedvelőknek „épen mert nem színeznek, nem bevégzett művészek,” nem szakemberek rendkívül kell vigyázniok az előadás minden mozzanatánál nehogy jó-, vagy rossz akarattal vétség történjék az ellen a mit aesthetikailag, de főképp erkölcsileg örök szépek neveznek, — ismétlem ezen állásponttal szemben ki volna mutatva, mi az a kevés a „mit vár az az ugynevezett „szerényebb igény?” — ez esetben vagy megfűjnam a takaradót az ellenállhatatlan argumentum rohama előtt, vagy ha lehetne — visszavetném azok rohamát.

Hanem hát édes Zandirhám! dobbal nem lehet még csak verebet se fogni. . . Ha önök és elvtársaink nem tetszenek nézeteim (talán: mert én állítam fel azokat) az a guszts dolga, de ötletekkel, frázisokkal és a legügyesebb elmével gyártott üres viccekkel se lehet megdönteni nézeteiket, elveket és eszméiket.

Különbben a midőn Zandirhám és elvtársai a mükedvelői előadások elbírálásánál mindenben, mindenkor és mindenre a kedvező, sokszor több hiuság, gyengesség, — tulhajtott becsvágy, itju meggondolatlanságot takarató referádát tartják az ügy érdekében helyén valának: akkor nem csodálkozom egy cseppet se azon, hogy volt eset, midőn a legdrámaibb jelenetnél az agyonlőtt mükedvelő a karzti publikum röhögései között — *é t r e k e l t*, — hogy a „Falu rossza”-beli baktér a mükedvelők szinpadán jónak látta pipáját a markába verni s pipafenekről nyert ingredienciát összegyömmöszölni és foghegyre rakni, — hogy a legközelebbi alkalommal lehetett egy oly előadás a „Falu rossza” czimű, mely miuden egyéb volt csak kellőleg élvezhető nem.

Engedelmet kérek igen tisztelt uraim! de lenni kell (és van is) egy olyan határ, a melyen ha túllépnek a mükedvelők egyenkint, vagy in corpore megfelelő „mükedvelőket nem teljesítenek.” E határt kijelölni a nemes,

Akkor miokból történt tény, hogy 1663—66. években V á s á r h e l y i P é t e r Bethlen-főiskolai nagyhírdű professor az enyedi ref. pap. Vásárhelyi előbb udvari pap volt Barcsai Ákos fejedelem udvarában. A főiskola átköltözködésével mint akkor már professor ő is Enyedre költözködött át. A hirneves pap-tanár elhalt Enyeden 1666-ban.

Vásárhelyi halála után néhány évig ismét főiskolai professor az enyedi egyház rendes papja; ez a tanár-pap pedig V á r a d i C s e n g e r i K i s I s t v á n.

Cs. Kis István mint professor a theológiát tanította. Volt az enyedi egyházmegyének esperese, a főiskolának gondnoka, professora, e mellett enyedi pap, mind ugyanazon időben. Enyeden folytatott papskodása főleg arról nevezetes, hogy ő honosította meg az enyedi templomban azon mai napig fennálló gyakorlatot, mely-szerint: *predikáció után a pap a szószékben még egy vers énekelt el vár s záróműt csak ennek végeztével mond.*

Csengeri 4½ évig volt az enyedi egyház kitűnő papja. Elhalt Marosvásárhelyt a közzsinat folyama alatt 1671-ben.

Csengeri elhalta után, az egyház ismét rendes papot választ magának: H u n y a d i P á l személyében 1671-ben.

Hunyadiról is csak igen keveset tudhattam meg. Hirneves szónok lehetett de kissé feltűnésre vágyakozó ember és pap.

(Folytatás következik.)

t o t t a m e g, mely szent hivatalt 1660-ig viselte, mikor az anyaországban meghalt.

Mint püspök nem volt szerencsés.

Bővebb életrajzát lásd Bod Péter Polikárpusában.

Csulai után ezen század negyvenes éveiben R o z g o n y i S u t o r i s J á n o s az enyedi pap. Hol és mikor született? hol tanult s megelőzőleg hol szolgált? mindezen kérdésekre felvilágosító feleletet nem tudok adni, tekintélyes és tisztelt papja lehetett az enyedi egyháznak, mit főleg onnan lehet következtetni, hogy ezen egyházból nevezett egyházmegye 1648-ban esperesévé választotta.

Meghalt mint enyedi pap és egyházmegyei esperes 1650-ben.

Utánna kikövetkezett, biztosan szintén nem lehet tudni, de annyi bizonyos, hogy II. Rákóczi György fejedelem Lengyelország elleni kalandos hadjáratát követő török-tatár támadás idejében F o g a r a s i F e r e n c z volt az enyedi ref. pap. Az egyházmegye őt is espereséül választotta 1657-ben.

Fogarasi 1660. körül halt el mint enyedi pap és egyházmegyei esperes.

P a t h a i M á t é következett utánna. Az enyedi egyházmegye Pathai Mátét szintén espereséül választotta meg 1663-ban.

Pathai az 1663. évet követő esztendőben Enyedről a marosvásárhelyi népes egyházba ment át papnak. Néhány év multával M. Vásárhelyről ismét az enyedi egyházmegyébe tért vissza s b e c z e i p a p p á lett. Valószínű, hogy mint beczei pap halt is el, melyik évben? nem lehet tudni.

Pathainak Enyedről eltávózása idejétől néhány évig az enyedi egyháznak nincsen rendes papja. 1663-tól

de elfog-
czelőtan-
lom szer-
aáros cz-
En-
mely ug-
akarta ré-

Es-
legyen a-
Ho-

azért ige-
jövöre m-
helőleg
ugyanaz-
elfordul-
akár sze-
ján, aká-
velő pub-
ne téved-
fel, mert
ván sért-
Sz-
Za-

kell azoz-
hiányva-
semet ug-
ból, kitű-
pedig ol-
ben műl-
tottom”
kedvelő-
Há-

mert:

A
után a k-
nőssége-
némelyek
történni)
akarván
mi a ma-
akarom m-
volt Zand-
zonyosan
lenedett
kik az ug-
a felett,
ján ejtet-
általános
kesedés,
nézetnek
s u l a t
de legfő-
hogy min-
előadás
tanácskoz-
táiban tö-
pezés, de
időt vesz-
podásra j-
előadott
legalább
tás irát-
dön a tag-
való rész-
annak, h-

bajaitól
mükedvel-
lalására
repekörbe-
helyemet
ferált já-
tett bizony-
megjegye-
de enged-
ségi állaj-
repet nek
Csaiszár
jobban m-
veszi a v-
alkalomn-
tomnak e-
Bakajót,
természet-
nem tudn-
Igy
Birá-
kem szer-
gorral, én-
látában le-

mél érte-
megtekir-

de elfogulása is hajlammal bíró intencióknak irányt adni
célozom, midőn észrevételeimet e becses lapban alkal-
lom szerint és igen is az ügy érdekéhez méltóan, „ha-
sábbos cikkben” nyilvánosságra hoztam.

Enyit a nagy garral elszórt órágyura nézve,
mely úgy látszik akkora füsttel villant fel, hogy meg
akarta rázni a levegőt Parnasustól a kapásokig.

És már most t. szerkesztő ur becses engedelmével
legyen szabad egy keveset „beszélni Mózesnek is.”

Hogy a szereplésnél elkövetett hibákat feltűntette,
azért igen is nagy köszönettel tartozom Zandirhámnak s
jövőre minden esetre igyekezni fogok azokat tőlem tel-
hetőleg leküzdödni s ez alkalommal épen felkérem, hogy
ugyanazzal a kiváló figyelemmel szedje szemem a netalán
előforduló botlásokat. Csak arra az egyre vigyázzon: hogy
akár személyes antipathiából, akár téves információ alap-
ján, akár élezfaragás czéljából, akár a látványosságot ked-
velő publikumnak akarván tetszelegni, olyan tőrre többé
ne tévedjen, s hol ment tényeket hamis színben tüntet
fel, mert ferdit, mert valótlanságot mond, dur-
ván sérti is.

Személyes kérdésben: ad rem!
Zandirhám, meg kell adni, igen ügyes fogással (azt
kell azonban binnem, a kérdéses ügyhöz melsőbb érvek
hiányával) a „Sárga Csikó” előadásában való részvétel-
semet úgy tünteti fel, hogy az személyes hiu ambíció-
ból, kitűnni akarásból és maga feltolással történt; még
pedig oly módon, hogy a „Bakaj szerepkörében jeleseb-
ben működő tagokat” félretolva, én a szerepet „kiválaszt-
ottam” (kierőszakoltam), mint a melyben „a valódi mű-
kedvelő művészetét” beakartam mutatni!

Hát édes Zandirhám! ez egyszerűen nem igaz!
mert:

A legutóbbi balsikerű „Falu rossza”-féle előadás
után a közönség jobbról is balról is az individuumok mi-
nőségéhez képest bizony „megkritizálta” az előadást;
némielyek (a mi minden ilyes alkalommal meg szokott
történni) oly megjegyzésekkel tevők, melyek között — élez
akaráni lenni — nagyon sok volt, a mi bántó, sértő; a
mi a maga meztelenségében gorombaság. (Ezzel nem azt
akarom mondani, hogy e „házi kritika” gyártói között ott
volt Zandirhám is, de szerény igényű elvtársai közül bi-
zonyosan — sokan). S meg volt a deprimacio. Elkedvet-
lenedett kisebb-nagyobb mértékben minden tag. S azok,
kik az ügyet szívökön viselik, eljöttek hozzám tanácskozni
a felett, hogy vajjon hogyan lehetne a társulat renomé-
jában ejtett esorbát kiköszörlni, hogy ezen a révén az
általános lehagoltság, elkedvetlenedés helyét a régi lel-
kesedés, buzgalom foglalja el. A tárgyalás folyamán az el-
vezetnek adatott kifejtés, miszerint az a társulat a
s u l a t e r e j e h e z mért darab tüzesség ki előadásra,
de legfőképp: végre valahára vitessék keresztül ez az elv,
hogy minden tag rendelje alá személyes ambícióit az
előadás sikerének. Az előadandó darabra nézve, hosszas
tanácskozás után „Don Caesar de Bazan” czimű vigjá-
tékban történt megállapodás. Miután azonban a készere-
pezés, betanulás, de különösen a kostümök beszerzése sok
időt vesz igénybe, a tanácskozás fonálán arra a megál-
lapodásra jutottunk, hogy a már régebben és kiváló sikerrel
előadott „Sárga csikó” vegyük elő, hogy a köszörülés
legalább nagyjából ezzel megejtessék. A szerepek kiosztá-
sát iránt is megállapodás történt egy füst alatt. S mi-
dön a tagok felszólítására ez alkalommal az előadásban
való részvételét szíves készséggel ígérték meg, daczára
annak, hogy másfél évig tartó súlyos betegségem utó-
bajaitól maig sem tudtam teljesen megszabadulni: a
műkedvelő kollegák a „Csorba Máté” szerepének elvál-
lálására hívtak fel, miután saját szavaik szerint „e sze-
repekörben a 3 év előtti előadás alkalmával megállottam
helyemet sikeresen” (különben akkor Zandirhám így re-
ferált játékomról: „szereplése helyes lélektani felfogással
tett bizonyosságot” lásd „Közérdek” 1885. évf.). Erre én
megjegyeztem, hogy bár a legszivesebben megtenném,
de engedjék meg, hogy ezuttal egyfelől tekintettel egész-
ségi állapotomra, melylyel a hosszú, nehéz, fárasztó sze-
repet nehezen tudhatom végig játszani, másfelől miután
Csiszér Árpád barátom e szerepkörben ép úgy, sőt még
jobbann meg fogja állni helyét s a közönség is jobb neven
veszi a változatosságot, különben is már a darab első
alkalommali előadásánál nagy kedve volt nevezett bará-
tomnak e szerephez: hogy én ne ezen szerepet, hanem a
Bakajét, melyet előbb Csiszér A. játszott, vehessem, igen
természetes: ha e szerepre más alkalmasabb személyt
nem tudnak.

Igy vállaltam én el a „Bakaj” szerepét.
Biráljon a ki hozzá szól a dologhoz, az én mérték-
em szerinti, sőt azon felül is a legkérelmetlenebb szí-
gorral, én a magam részéről jó neven veszem, de birál-
latában legyen — i g a z s á g!

Derzsi Jenő.

VEGYES HIREK.

— József főherczeg ő felsége, a mint öröm-
mel értesülünk, szeptember hó 5-én valószínűleg
megtekintti honvédeink gyakorlatait.

— Ő felsége születés napját Nagyenyed város
közönsége a megelőző este ünnepléses kivilágítással ün-
nepelte meg. Az önkéntes tűzoltó egyesület zenekara a nép-
hymnust játszta a fényben uszó váróháza előtt, majd
fáklyavilág mellett élén a polgármesterrel, az egyesület
időszertit tiszteletbeli főparancsnokával zeneszó mellett
az alispán háza elő vonult s az alispán ünnepléses ova-
ciókban részesítette. Tíz óra felé, midőn az utcákat el-
özönlő közönség oszlan kezdti, tűzkiáltások halatszóttak
a magyarutca felől, majd megkondult a vészharang is,
s az utca vége felé hatalmas lángoszlop világította be
rémés fényével a magasabb épületeket. Szerencsére teljes
szélesénde volt, s így sikerült a rögtön ott termott
tűzoltóknak s a segélynyújtás végett összasereglett lakó-
ságnak Papp Géza lángbaborult cserépfedeles és két felől
magas tűzfalal ellátott csúrt és istállóját úgy elsi e-
teln, hogy a közvetlen szomszédságban levő takarmány
kazlakba is istállófedelekre a tűz nem kaphatott be. Éj-
fél után 1 óráig működtek szakadatlanul a tűzoltók, hogy
a felhalmazott takarmánytól élesztett tüzet s égő szikrá-
kat teljesen kiolták. A tűz keletkezésének oka még is-
meretlen. Beszélnek szándékos gyújtásról, s eselődí gond-
talanságról. A tűzoltók között Dezső Zsigmond főerdész
tünt ki leginkább, ki kezén és arczán égési sebeket is
szemvedett.

— Hymen. Imreh Károly verespataki j. szolgabíró
folyó hó 23-án tartja esküvőjét Ebergényi Mózes veres-
pataki bánya és földbírtokos kedves leányával: Gabriellá-
val. — Ajtay Sándor hercegi urad. erdősz, folyó hó 15-én
jegyezte el Főthi Rózsikát, Főthi Nándor aradmegyei fő-
erdész bájos és kedves leányát Butyiban. — Fogadják
öszinte szeresere kívánatainkat.

— Sok ilyen tiszéves találkozást! A tiszéves
találkozás, melyről lapunk mult számában megemlékez-
tünk, a kitűzött napon folyó hó 15-én, valóságilag meg-
történt. Nem jöttek ugyan mindnyájan össze a találkozán-
dók, mert egyiket egy, másikat másféle körülmény aka-
dályozta, de a mit az a tíz összegyűlt fiatal férfi megtett
becsületére válik mind az egésznek, sőt becsületére vál-
ni még tiszter annyinak is. A találkozás ténypontja
mindenesetre az a társas vacsorázás, mely a Sándor Miklós jö-
hírnévének öröndő vendégüljében, este 8 óráig éjfélig
tartott. Jelen voltak, a tíz találkozóknál kivül, azok a Beth-
len-főiskolai tanárok is, kik tíz évvel ezelőtt már itt ta-
nárskodtak. Kevés vártatva megindultak a szebbnél-
szebb pohárköszöntők, a melyek között a a legszebb a
Balázs József m.-régeni ref. papé volt, ki pohárköszöntő-
jében lelkes szavakban hozta szónyegre, hogy a tíz ta-
lálkozó ez estének emlékére s a Bethlen-főiskola iránt
érezett hálájának megpecsételésére, egy e z e r í r t o s ala-
pítványt tesz. Mi czébra? Ezt Heggyessy Viktor fejtette
fel egy másik pohárköszöntőben, ohajtván, hogy az ezer
írt kamatát oly ifjak élvezzék, kik a nem kötelezett nyel-
vészetit tárgyat, vagyis az angol, francia nyelv tanulá-
sában, legtöbb szorgalmat és buzgóságot fejtették ki. A
ki jól vett, jól arat. Minő lelkesedéssel és mekkora meg-
elégedéssel fogadták a jelenlévő tanárok tanítványaik e ne-
mes tetteit! Ők hintették a jó magot, melynek drága gyümöl-
cse örök időkre szól. Ők oltották a szívbe az érzelmei nemes-
ségét, mely századokig fogja nemesíteni az érzelmeiket.
Isten áldja meg egy a nemes tanárokat, mint a nemes
adakozó tanítványokat, — áldja meg azzal az áldással,
melyet e sorok olvasása után, minden lelkes ember,
tisztá szívvel kívánhat nekik.

— Az Irók és Művészek Társulatának több
kiváló tagja folyó hó 23-án délután utazik át megyénkben
külön vonaton Segesvárra, onnan Sepsiszentgyörgyre. —
Tövisen délután 4—5 óra között lesz a Piskiből érkező
vonat. — Felkerjűk Tövis és vidékének hazafias közönsé-
gét, miszerint a 10—15 perczig időző jelseinket fogadják
s üdvözölje barátságosan az indóháznál.

— Rendkívüli közgyűlése volt e hó 14-én Alsó-
fehérmege törvényhatósági bizottságának. A b. Kemény
Kálmán alkalmosként megnyitotta után az alispán előter-
jesztette az állandó választmányának azon indítványát, hogy
a törvényhatóság jegyzőkönyveleg fejjeze a királynak haza-
rendükbe jövelele alkalmából ő Felsőge iránti alattvalói
hodólatunkat s törhetlen hűségünket, egyttal azonban
ezen érzelmeinknek egy megválasztandó küldöttség által
ő Felsőge előtt előszóval is adjon méltó kifejezést. A köz-
gyűlés vita nélkül egyhangú eljenzéssel, határozattal emeli
az indítványt s elfogadja a kiküldendő bizottsági tagok
névsorát. A küldöttség vezetésére a főispán ur kéréstett fel,
a tagok névsorából futólag a következő neveket jegyeztük
fel: b. Kemény Gábor ő elenzenciája, Telesi Károly gróf,
Telesi Domokos gróf, Telesi Gusztáv gróf, Telesi Árpád
gróf, id. Zeyk József, ifj. Zeyk József, Zeyk Dániel,
Mohai Sándor, Lukács László, Csató János, Török Bertalan
Novák Ferencz. A m. bizottság ohajtván, hogy a küldöttség
minél népesebb legyen, nem rekesztette be a névsort ha-
nem lapunk utján felszólítja mindazon megyénkbeli bi-
zottsági tagokat, kik a küldöttséghez csatlakozni akarnak,
hogy szándékukat a megye alispánjánál lehető rövid idő
alatt jelentsék be. A küldöttség polgári állása tagjai dísz
magyar ruhában jelennek meg, a lelkesek hivatalos dísz-
öltözötüket viselik. A gyors bejelentés azért is szükséges,
hogy az alispáni hivatal az elszállásolás tekintetéből a
névsort idejekorán közölhesse a kolozsvári ünnepély ren-
dező bizottsággal. A tisztelgés Kolozsvárt lesz mégpedig
az eddigi érdeklődések szerint szeptember hó 23-án.

— Vihar. Napfogyatkozás. A már csaknem öt nap
óta tartó perzselő hőséget városunk és vidékén e hó 18-án
délután 5 órakor rendkívül erős szélrohammal jövé
s villanyos kitérésekben gazdag zápor hütötte le, mely jó
félóráig áztatta és üdítette fel az ellankadt növényzetet.
Az égi háború este 7 óra után szakadatlan villámások
gyönyörű tűzijátéka mellett hirtelen átfutó esővel, éjjel
után eső nélkül ismétlődött. A délutáni erős szél főleg a
szőlőkarók kifogatásával a szőlőgazdáknak jelentékeny
munkát okozott; s mint értesülünk többfelé, a vidéken pl.
Gyulafehérvárt a gyümölcsösökben, fiatal fákknak gyöke-
restől kitépésével a jelentékeny károkkal vonult át. A 18-án
estvölvi vihar felhőmaradványait megfosztották városunk la-
kóit a 19-én reggeli napfogyatkozás első jeleinek élvezheté-
sétől. Azonban kik a beborult éj láttára nem maradtak
ágyukban és türelemmel bevárták a keleti égen a fel-

legek oszlását, kárpótolva lettek jökori felkelésekért. 6 óra
40 perczkor az ég keleti felhőköpenye hirtelen fölre vonult
a szokottól eltérő fényben, tündöklően ragyogott föl a feleres-
nél még nagyobb mérvben elfogyott nap, míg vele szemben
a nyugaton hirtelen keletkezett esőfellegben egynegyed-
óránál tovább mozdulatlan álló teljes kettős szivárvány fog-
lalthelyet; míg megérkezett felleg és eső 7 órakor elta-
karta az egy negyedrészből még kiharapott naptányért.

— A lámpa gyulások, a rozsz kövezés, a foltos
palló, a gyarló sétatéri feljáró ut? képezik a folytonos
panaszok méltán elenyészethető tárgyait. Tek polgármes-
ter ur és tek. Tanács és tek. rendőrség! Kegyeskedjenek
valamit tenni már, mert — jön a főherczeg!

— Mit tesz az okos szó? Marostordamegyében
a jelen év folyamán, egyik kicsiny székelyközség, tem-
plomépítéshez fogott. Nagy és nevezetes mozzanat ez, egy
község életében. Építeni nemcsak a jelennek, hanem a
századoknak; építeni úgy, hogy ne csak a mostani nemze-
dek, de a késő unokák is helyet találjanak benne, nem
kicsiny feladat, különösen, ha a kiadásokkal nagyon is
gazdálkodni kell. Komoly, borongós kedélyűvé váltak hát
a vadászdiák, mikor mindezeket elgondolták. „Mekkora
is legyen csak az a templom, hogy is mérjék csak fel?”
fontolgatták naphosszat. Mertha igen nagy lesz, sokba
kerül, de meg a tiszteletes ur hangja sem tölti meg. Ha
igen kicsiny, nem férnek bele s úgy vasárnaponként nem
szunyókálhatnak békeséggel a prédikáció alatt, a tisz-
teletes ur erős hangja következtében! „Mit tevők legyünk?”
Végre a legokosabb feltalálta magát. „Legyenek keetek
csak békeséggel — mondá az atyafiáknak. Majd meglát-
ják mittezz az okos szó”. — Es ezzel végig járta a falut.
Közölte az „okos szó”-t minden gazdával s im, az „okos
szó”, eredménye az lett, hogy másnap az egész falu apraja-
nagyja lábra kerekedett s kiment arra a helyre, hová a
templomot akarták építeni. Ezzel azonban még nem volt
vége mindennek. Egyszerre, mint egy vezényszóra, elő-
vettek a székeket, melyeket magukkal hoztak s sorban
egymás mellé rakva, letelepedtek rájuk. Mikor a családok
minden feje és tagja székében ült: felállott az egyik s
még harmincz darab széket rakott a többiek háta mögé,
melyek természetesen üresen maradtak. „Ezek a székek
az idegenek, jövevények és áttérteké — kiáltá a munka
befejezte után!” A székeken ülők komoly figyelemmel
halgatták s várták az eredményt, ekkor a kolompós fel-
állott székeről, egy ásót vett kezébe s ügyelven arra, hogy
valamelyik ülő atyafiát oldalba ne bökje, vagy valamelyik
üresen álló széket felne fordítsa: a templomi sorban ülő
publikumot egy vékony ásóvágással körül kerítette s ezzel
az építendő templom belsejének nagyságát örökre kimérte
és megállapította. Egy szantann, kitől én ez érdekes okos-
ságot hallottam, éppen akkor látta e jelenetet, mikor a
nagy szerű mérnök munkát teljesen be volt fejezve s a
székely atyafiak áldották ültökben azt a bölcs embert, a
ki az „okos szó”-t először kimondotta.

— Az augusztusi orsz. vásár gyengén ütött ki még a szé-
kely pogácsások is panaszolták! Bizonyosan az általános szükség ve-
zetett ide egy derék zsebmetszőt, ki Zergér mészáros pénzes tárcáját
ügyesen kilopta ugyan de, — csak pár perczig volt „ezen már nem
szokatlan uton” nyert tárgy birtokában. Egy szemfényes özepez meg-
látta, megosipiták megfogták s a dultyiba kísérték, — ott van.

— A m. kir. államasutak brassói menetjegy irodája Bras-
só-Sinaia-Bukarest-Corstanza irányban, 6 napi tartammal, folyó hó
21-én reggel 5 órakor induló vonattal kirándulást rendez. Ellátás és
elszállással együtt az utazási díj 60 frt. Kivánatra a jegytartama
14—20 napra meghosszabbíthatik. Kolozsvárról jövé a folyó hó 29-én
induló kéjvonatot használhatják. A kik ez alkalommal Konstan-
tinápolyt b a is akarnak utazni, a II oszt. vasuti és I oszt. gőz-
hajózási jegyért, ellátásért és elszállásolásért, — 9 napra 120 frtot
fizetnek. Külföldi utlevél megszerzése szükséges.

— Nyilvános számadás és köszönet. A kereskedő ifjak
által a sétatérőn építendő fedett helyiség alapjára rendezett és folyó
hó 7-én megtartott nyári mulatság összes bevétel volt 207 frt, mely-
ből a kiadott 159 frtot levonva a ezél támogatására fennmaradt 48 frt.
Felülfizetésekből befolyt 22 frt, melyhez járultak: Korbuly Bálint,
3 frt, ifj. Winkler János 4 frt, Málnási Károly 1 frt, Bodola Lajos
1 frt, Bartalus János 50 kr, Lázár Imre 50 kr, Orgonás Zsigmond
50 kr, Járai Károly 20 kr, Drágomán Domokos 1 frt, Vekszler Józ-
sef 50 kr, Pattantyus A. 50 kr, dr. Kovács János 50 kr, Munkácsi
Zsigmond 50 kr, Makkai Ábel 10 kr, Vajda Péter 50 kr, Derzsi
Lajosné 50 kr, Csató János 50 kr, Nurián Jánosné 1 frt, Gréga
Jakab 50 kr, Pattantyus Antal id. 50 kr, Ungár Gyula 50 kr, Máthé
István 50 kr, Darkó 50 kr, Gulási József 40 kr, Kis Béla 50 kr,
Salamon Ignác 50 kr, névtelenül 1 frt 80 kr. Összesen 22 frt, mely
összeget midőn tisztelettel nyugtáznak, egyttal hálás köszönetet nyil-
vánítunk egy a t. felülfizetőknak, mint a nagyérdemű közönségnek a
tömeges pártolásért. A r e n d e z ő s é g.

— Nyilvános számadás. Tövisen folyó hó 7-én a „szegény
tanulók felruházása alapja javára” rendezett nyári mulatság alkalmat
mával bevétel volt: 85 frt 90 kr, kiadás 52 frt 9 kr, tiszta jövedelem
33 frt 81 kr. Ez alkalommal felülfizette: Morenó Károly 1 frt, Klein
Mihály 50 kr, Salamon Simon, Salamon Herman Drach János, Sánta
Ferencz, Gidali Mór, Lévi Sámuel, Boér János 50—50 kr, Gergelyi
Antal, Jónás Géza, Jónás Gyula, Albu Sándor, Szilágyi Miklós, Kri-
sán István, Nobili Pompeus Rátz Efrém 40—40 kr; Molnár József,
30 kr, Turturián Mária 60 kr. Dr. Boér Jenő 2 frt. Fogadják a
nemes szívű felülfizetők hálás köszönetét a rendezőségnek; ugyszintén
Lóve Sámuel ur is, ki mulató kertjét díjtalanul volt kegyes átengedni.
— A leghálásabb köszönetét nyilvánítja a rendezőség a gyulafehér-
vári önk. tűzoltó egyesület zenekarának, mely mulatságunkon megjeleni
4—6 óráig, ugyszintén a szünet alkalmával a mulató díszes közönsé-
get kitűnően előadott szabatos játékaival a legkedvesebb megtepetés-
ben részesíteni kegyeskedett. Eljen sok! R e n d e z ő s é g.

— Az alvezei önk. tűzoltó egyesület 3/4 részben saját
tára javára, 1/4 részben a helybeli sétatéri szükségletei fedezésére, az
1887. évi július hó 24-én rendezett nyári mulatság alkalmából, bevé-
telről számadása és egyszersmind a felülfizetéseket kimutatása, melyek-
nek egyttal a rendezőbizottság köszönetét nyilvánítja. Felülfizettek:
Báró Horváth Ödön 3 frt, Teley József 2 frt, Kendeffi Lajos 1 frt,
Komáromi Victor 1 frt, Buda Árpád, Zador Jakab, Szőcs Pál, Székely
Árpád, Binder József, ifj. Kovács Károly H. F. urak 50—50 kr. Bar-
doz Károly 30 kr, Simonfi Alajos 21 kr, Biró Szilágyi 20 kr. Papp Józ-
sef, Sz. P., Raduj János urak 10—10 kr. Összes bevétel 68 frt. 91 kr.
kiadás 33 frt 99 kr, maradt tiszta jövedelem 34 frt 92 kr. Hogy a
mulatság anyagilag teljesen sikerült, bizonyítja kelőleg a fenti száma-
dástétel, érkölesileg is teljesen sikerült, a mennyiben egy a helybeli
közönség, valamint a vidék is, igen szép számmal volt képviselve s

a jó kedély mellett tánczó párokat csak a reggeli fény volt képes szórakoztatni. Igen feltűnő volt az ónk. tüzölt egyet legtöbb tagjai, dacára annak, hogy a mulatság a saját érdekében volt rendezve, azzal tüntették ki magát, hogy azon részt sem vett, a mi minden este nem volt illők, már az egyet érdekelt is tekintve, tapintatos eljárás. A rendező bizottság.

— **Nyilvános számadás és nyugta.** Az 1848-ban Sárdon vértani halállal elhunyt 63 magyar közös sírházhoz állítandó emlék javára — a sárdi magyar birtokosság által folyó hó 7-én a borbándi ligetben (Prater) rendezett nyári mulatság eredménye a következő. 1. A fennírt kegyelest célra küldöttek: Báró Kemény Kálmán főispán 10 frt, Lázár Mihály Dálnok 10 frt, Holdampf Gerő Kolozsvár 5 frt, Seres Attila 5 frt, öz. Eszényiné Torda 5 frt, Spindler Péter Zalahna 2 frt, Novák Ferenc, kir. tanácsos 2 frt, Tóth Zsigmond Kolozsvár 1 frt 50 kr, Ajtai Gyula Zalahna 1 frt, Szász Pálné 1 frt, Eöri Tivadarné 1 frt, Konez Gyuláné 1 frt; — összesen 44 frt 50 kr. 2. Felajánlottak: Fogolyán J. 50 kr, Jakabfi 30 kr, Tanczos János, 50 kr, Kozma Gyula 50 kr, Berde Sándorné Kaczkó 30 kr, Tókos Sándorné 50 kr, Incze Gerő 30 kr, Incze Sándor 50 kr, ügyvéd Kádár Miklós 1 frt 30 kr, Szilágyi Lajos 90 kr, id. Dékányi Ernő 50 kr, Kohn Albert 30 kr, Mendl Ede 30 kr, Osváth János 30 kr, Mende Manó 30 kr, Meskó Ödön 30 kr, N. N. 5 frt 30 kr, Roszkosni N. 30 kr, N. N. 1 frt 30 kr, Jakabfi Albert 2 frt 30 kr, Kiss Karoly Nagyenyed 50 kr, Valtner Károly Tóvis 50 kr, Csató Ferenc plébános 30 kr, Albert Elek 80 kr, Konez Albert 50 kr, Nagy Károly ref. pap 30 kr, Mendl Manó 50 kr, Pál István tanár 1 frt 30 kr, Roth Jakab 30 kr, Springer Dávis 50 kr, Koperdák József 50 kr, Tyukodi Lajos 1 frt, Butyka Sándor cath. lelkész 30 kr, Majer szászados 30 kr, Kánábé honvéd főhadnagy 50 kr, Trippammer József 30 kr, Sós Lőrinc 30 kr, Horváth László 30 kr, Tribusz Gusztáv kir. ügyész 1 frt 30 kr, Ravai József 1 frt 30 kr, dr. Majer 30 kr, Deutsch Adolf 30 kr, A. 30 kr, B. 30 kr, C. 30 kr, D. 30 kr, Szőlői Károly 3 frt, 50 kr, Mihály Zsigmond 1 frt, Bolgár Mihály 1 frt, Lajos Sándor 1 frt, Heiszler Ödön 1 frt 20 kr, összesen 38 frt 20 kr. 3. A belépő jegyek rendes árából bejött 61 frt 10 kr. A fennírt három pont alatti összes bevétel teszen 143 frt 80 krt, ebből levonva a 63 frt és 96 krnyi költséget, marad tiszta jövedelem 79 frt 84 krt, mely összeg az eddigi gyűjtöttek csatlakoztatván takarékpénztárral kezeltek. És most fogadják mindnyájan, kik kegyelest szőlőkünk segítették, pártoltak hazájuk hálás köszönetünk. A rendező bizottság nevében: Onodi Veres Sándor, sárdi ref. pap és bizottsági pénztáros.

— **Helyreigazítás.** A „Közérdek” 33-ik száma tárcájában „A nagyenyedi ref. templom belsejének átalakítása” stb. czim alatt olytúlalagosan megjelent közleménybe többek között egy a történelmi feljegyzésekkel ellenkező sajtóhiba csuszott be, ugyanis a 6-ik hasáb első sorában, felülől az áll „a várortony építése 1139-ben nyert befejezést” ehelyett ez olvasandó: a várortony építése 1239-ben nyert befejezést. Vége sem közzétek még a közleménynek, a mint ott jelezve van. A tárcza közleményírója.

CSARNOK.

Barátomnak.

(Örült gondolatok.)

II.

(Folytatás és vége.)

Nevelés egy örült.

Oly érthetetlen dolgokat gagyog, a minőt okos ember nem beszél: a nagy dolgokat párhuzamba teszi a kicsinyekkel; felnéz az égbe s keresi az Istent.

Istent az égben?!

Elavult nézet!

Hisz az Isten a szívben lakik.

Az ember szívében, lelkében.

Lélek . . .

Mi az a lélek?

— E tömeg csak annak hiszen, a mit szemével láthat.

Lélek . . .

S ha Isten, az a jó, igaz Isten a lélekben lakik, úgy miért mégis e czudar ellentét, — miért, hogy e „lelkes” tömeg leveti a szánalomra méltó örültet.

Hisz ép ez ellen beszélt a pap!

A pap, a kinek ezt meggyőződésből kell hirdetnie, s a ki most ép úgy mosolyog a szerencsétlen felett, mint a mily komolyan annak ellenkezőjét hirdette.

Az Isten, a ki a lélekben lakik, így cselekedjék-e?!

Hazugság!

Merő hazugság!!!

Világosságot, oh világosságot!

Szegény örült!

Eredj innen tovább!

E tömeg téged nem ért.

Én értelek.

Visszatérek szobámba.

Láttam a nagy világot! — —

— Im itt a példa nem kell gondolkodni!

Dolgozni, munkálni kell, mint az igás baromnak.

Le kell mondani!

Lemondani sokról, nagyon sokról, mindenről: az idealizmusról, erről a mennyei világról!

Erről a paradicsomról, a hol az Isten lakik.

Isten a maga teljes fenségében,

Isten, a kit keres, a tömeg és nem talál.

Isten az „ember” teremtménye.

Isten . . .

Mondj le, barátom! — és boldogulsz!

Mondj le, a te czéled a boldogulás.

Légy érzéketlen gép, a ki nem is gondolkozik.

Élj úgy a mint a z o k á s.

Én nem mondhatok le

Én érzek, én gondolkozom.

Én nem boldogulok soha . . .

Damó István.

KÖZGAZDASÁG.

A beföttek készítése.

Mutatvány S e m l e r Henrik gyümölcsértékesítési munkájából, melyet G a m a n f Vilmos az erdélyi gazd. egyesület titkára fordított le magyarra, az orsz. gazd. egyesület megbízásából 1885-ben.

Az ugynevezett prázerválás különböző módszerei közül a kereskedelemben csak egy nyert fontosságot, t. i. az, mely légmentesen elzárt pléhszelenczékét használ. Erről azonban leutoljára fogunk szólni és előbb azon rendszereket említjük fel, melyek kisebb nagyobb sikerrel a háztartásban is alkalmazhatók. Azonban bármily eljárást kövessünk is, vannak oly általános szabályok, melyeket mindenekelőtt meg kell figyelni, ugymint:

1. A gyümölcsöt száraz időben és harmatmentesen kell szedni és a portól is lehetőleg megóvni.

2. Csak teljesen ép és nem nagyon érett példányokat szabad kiválasztani.

3. A prázerválási eljárás (a befötéshez) azonnal a leszedés után kell hozzáfogni.

4. A használt edények és eszközök kifogástalanul tisztán tartandók.

5. A befötésre szolgáló edényeket, soha közvetlenül a tűznek kitenni nem szabad.

6. Csakis fehér czukrot szabad használni, mert a barna czukor részben a gyümölcs színét és ízét veszti el.

7. Fözésre kizárólag vörösróz, vagy sárgaréz üstöt, esetleg üveget használjunk; a főzőkanál fából vagy csontból legyen.

8. Az üveget és szelenczét használat előtt legezés-szerűben salicylos vízben kell kiöblíteni. Ha dugaszra van szükség, csakis egészen ép dugókat használjunk, melyeket használat előtt, szintén forró salicylos vízben kell kiáztatni.

9. A kis edény jobb, mint a nagy: az eltartásra sötét, hűvös és száraz helyiséget válasszunk.

És most a prázerválás különböző nemeiről szólva, mindenek előtt emlékezzünk meg azon régi francia eljárásról, mely egyszerűségénél fogva még gyakran alkalmazásra talál. E czéla a boglyár-gyümölcsnél semmi előkészület nem szükséges, az őzi- és kajszin-barackot, valamint a szilvát csupán kimagozzuk és megfelezzük, — miglen a cseresnye és meggynek csak a magját távolítjuk el; az almát és körtét meghámozzuk, felnegyedjük és fehérités czéljából vagy négy perczre forró vízbe mártjuk, mire az szárítás végett rostára kerül. Ezután épen úgy, mint a többi gyümölcsöt, kanállal bonyaku üvegbe rakjuk és ezt szélétől 5 cmnyi magasságig megtöltjük. A berakás alkalmával a gyümölcsöt kanállal többször össze kell szoritani, mire a berakott gyümölcsre két rész czukor és egy rész vízből készült szörp lesz öntve, azután pedig a kemenczén kissé fölmelegített üvegeket forró vízbe mártjuk, még pedig 8 perczre, ha almár és 10 perczre, ha csontár vagy boglyár gyümölcs van bennük és azonnal bedugaszolva lepecsételjük.

Jó a fentebbi eljárás, a következő rendszer ellenben bizonyára jobban ki fogja az igényeket elégíteni. Cseresnyét, boglyárt, szilvát, barackot stb. minden vizadálék nélkül akként rakunk bonyaku üvegbe, hogy egy réteg gyümölcsessel mindenkor egy réteg czukor váltakozzék, a legfelső réteg pedig okvetlenül czukor legyen. Ezután az üvegeket salicylos vízbe mártott pergament-papírral bekötjük, vízfürdőbe rakjuk és a vizet a gyümölcs különböző faja szerint 15—30 perczig forrásba tartjuk. Nagyobb gyümölcsnek több, kisebbnek kevesebb idő kell, a boglyárnál csak 15 percz. A miut a forralás befejeztetett, az üvegek elrakási helyekre kerülnek. Ha az üveg nyílása nem nagyon bő, azt legjobb dugaszszal zárnai el, mely czélból a dugókat forró salicylos vízben kell áztatni és felforrás után az üvegeket azonnal bedugaszolni és lepecsételni. A lég elzárása így biztosabb, mintha csak pergament-papírral vagy hólyaggal lesz az üveg bekötve.

(Folytatása következik.)

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KAROLY

SZILÁGYI FARKAS TÜRÖK BERTALAN

Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

HIRDETÉSEK.

Sz. 61—1887

tkvi.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közliré teszi, hogy

ROSKA NICULAI BRIB végrehajtónak ROSKA GYÖRGY MÁNG végrehajtást szenvedő elleni 80 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a balázsfalvi kir. járásbíró, területén a t. i. 292 sz. tkvben A+ 1. 17. sz. alatti fekvők felelőrszére az árverést 372 frt 50 krtban ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az

Wokál János könyvnyomdája Nagyenyeden, 1887.

1887. évi október hó 10-ik napján d. e. 9 órakor

Tír községhezánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alól is eladati fognak.

Venni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át, készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42 §. jeltett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ban kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánátpénznek bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.

Nagyenyeden, 1887. február 23-án.

Szentpál Károly,
kir. aljárásbíró

Sz. 6647—1886.

tkvi.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi királyi járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közliré teszi, hogy

HIRSCH MORITZ végrehajtónak LEKINCZÁN GLIGOR végrehajtást szenvedő elleni 34 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a Sztjakab 192 sz. tkvben A+ 1. 2. 3. 4. és 8. rendszám alatti fekvőre az árverést 697 frtban ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az

1887. évi augusztus hó 31-ik napján délelőtt 10 órakor

Sztjakab község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alól is eladati fognak.

Venni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át, vagyis 69 frt 70 krt. készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42 §-ában jeltett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánátpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.

Nagyenyeden, 1886. évi december 24.

Szentpál Károly
kir. aljárásbíró.

En, Csillag Anna

8—20

155 cm. hosszú óriási Loreley-hajammal, melyet az általam föltalált kenőcs 14 havi használata után nyertem, mely megakadályozza a hajkihullást, elősegíti a hajnövést és erősíti a hajbört, uraknál elősegíti egy teljes erős szakálnövést, rövid ideig való használat után a hajnak, valamint a szakálnak természetes színt és sűrűséget kölcsönöz és megóvja a korai öszüléstől a legmagasabb korig. Egy köcsög ára 50 kr, 1 frt, 2 frt. Postával küldés napoként a pénz előleges beküldése, vagy postautárvétel mellett az egész világba.

CSILLAG és TÁRSA,
BUDAPEST,
király-utca 26.

Nézetem dr. J. G. POPP ur Bécsben

cs. k. udv. fogorvos

száj-kozmetikájáról.

B u d a p e s t, 1879. szeptember.

Az igazság érdekében, ki kell nyilatkoztatnunk, hogy valamennyi száj- és fogkozmetika, melyet a kutató jelenkor egy Bécsben, mint a vidéken az egész birodalomban forgalomba hozott, náluk

POPP anatherin-szájvize,

fogpastája és pora

elhomályosította és hátterbe szorította. Ezek a kozmetikák nálunk nélkülözhetlen toilettzerek lettek, melyek minden néposztályban tért foglaltak; kozmetikák, melyek 10—20 év mulva is épp oly gyakran fognak keresetelni, mivel most orvosaink oly szerények, hogy semmi hasonló szert feltalálni nem akarnak, miután tudják, hogy azaz mire sem mennének, annál kevésbé, miután az összes Popp-féle kozmetikák első magyar orvosaink és fogászaik nyilatkozatai szerint azon jól megvizsgált s jónak talált tudományos sikerű szerek, melyek feltalálójuknak jótékony hatásukat által becsületeére válnak.

II. kö. St., magánzó.

Bécsben, Budapestben és Innsbruckban több hamisító és eláruló újabb érzékeny pénzbüntetésre ítéltetett.

Kapható: Nagyenyeden Varró F. gyógy., Kovács J. gyógy., Marosújvárt Érsekújváry S. gyógy., Torockón Veress St. gyógy., Tóvisen Slafkovicz H. gyógy., Verespatakon Moldován L. gyógy., Abrudbányán R-meteti Ig. gyógy., Gyéresen dr. Tomcsik J. gyógy., Felvinczen Kosa St. gyógy., Tordán Trajanovics G. gyógy., Velits S. gyógy., Wolf és fia G. gyógy., Feketehalom Roimer A. gyógy., Balázsfalván Schiessl K. gyógy., Zalahna Nagy K. gyógy., Radnóti Seney K. gyógyezésznél